בשלשה פרקים פרק רביעי תענית

כז.

מסורת הש"ס

מאי קאמר. דקא בעי מאי ניהו מעמדות ומייתי קרא את קרבני לחמי לאשי וגו'[1]: **כהי קאמר אלו הן מעמדות.** דלקמן וטעמא מאי תקון מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי וגו': ה"ג **תנו רבנן כ"ד משמרות היו בא"י וי"ב בירושלים** בתמיה **נפישי להו טובא אלא אימא וי"ב מכן בירושלים.** בריש משמע לכל הכ"ד שבעירות א"י היו י"ב בירושלים דהוו להו ל"ו וי"ב מהן משמע שמאותן הכ"ד היו י"ב בירושלים: ה"ג **הגיע זמן המשמר אלי המשמר עולה לירושלים ואלי המשמר עולה לירושלים כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבירושלים.** כלומר כילד היו י"ב בירושלים כשהגיע זמן המשמר לעלות לירושלים נשבת מתחלקים אנשי המשמר אלין הולכין לירושלים לעבודה ואלין הולכין לירושלים המשמה לירושלים ומתקנין שם מים ומזון לאחיהם וכך עושין כל הכ"ד משמרות נמצא י"ב בירושלים א[1] לשון אחר נהירא לי: **מעבכין אם הקרבן.** אם אין מעמד מכולן בירושלים כדתנן (לעיל דף כו.) על כל משמר היה מעמד בירושלים של כהנים לוים וישראלים כיון דכולהו בעלים בעינן דליהוי[2] כמוהו על גבי עבודה: **וכלי שיר מעבכין אם הקרבן.** פלוגתא בשילהי מסכת סוכה (דף כ:) ובערכין (דף יא.) מפורשת: **עיקר שירה בפה.** וכלי לנסומי קלא בעלמא וכיון דאיכא לוים לא מעכב משום כלי שיר: **עיקר שירה בכלי.** אבוב וכן בפרק החליל (סוכה שם): **ארבעה מאלעזר.** מבניו של אלעזר שעשה מהן ד' משמרות. וגמרא גמר לה: **המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם.** ומיומתא דהכ דאמר שמואל העמידם על י"ו ודוד העמידן על כ"ד דהא שמעי' מינה דתרוייהו בהדי הדדי תקינהו: **מיסודו של שמואל הרמתי.** שהעמידן על י"ו בא דוד והעמידן על כ"ד. אית ספרים שכתוב בהן מיסודו של שמואל ודוד העמידום על כ"ד כלומר שניהם הועילו בדבר ושמואל העמידם על י"ו ודוד על כ"ד: **וימלאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מבני איתמר ויחלקו בני אלעזר לבדם ראשי הגברים לבני איתמר לבית אבות ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה ואומר כי היכי דנפישי בני אלעזר הכא נמי דנפישי בני איתמר שמונה מעיקרא ארבעה הוו ת"ש בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר תיובתא דרב** [6]**חמא בר גוריא תנאי היא ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שמונה ת"ר**[7] **ארבעה משמרות עלו מן הגולה ואלו הן ידעיה [חרים] פשחור ואימר עמדו נביאים שביניהם וחלקום**

אי מה משרת בעל מום לא אף מבדך בעל מום לא. פי' כיון דילפינן ג"ש ממשרת נימא כמו משרת דמשרת בעל מוס לא אף מבדך וכו' ומשני הא מיתקש לנזיר וכו' מכאן נראה דבעל מוס מבדך ברכת כהנים [6]מדקא חזינן דהש"ס רוצה ללמוד מבדך ממשרת ולבעל מוס ודמינן ליה אם כן נראה דלענין נשיאת כפים כהן בעל מוס נושא כפיו ומכאן יש להוכיח דהכן שהמיר דתו נושא כפיו וכשר ליטא כפיו ונקרות בתורה כמו שלא המיר ולאיה [7]מהא דכהנים שנשמשו בנית מוניו לא ישמשו במקדש אבל נוטלים חלק עם אחיהם כמו בעלי מומין מדקאמר שהם כבעלי מומין משמע דכל עבודה שבעל מוס לאוי לעשות יעשו וכהן בעל מוס נושא כפיו[8]: **ומאי** חזית דאקשת לקולא אקיש לחומרא. פי' מאי חזית דמקשת כהן לנזיר להקל ולומר כמו שנזיר הוי בעל מוס כמו כן כהן בעל מוס כשר ומקשת למשרת מה משרת מוחר בחרגן אף כהן מבדך בחרגן אקשה לחומרא ונימא דכמו שנזיר אסור בחרגן אף כהן אסור בחרגן וכמו כהן משרת אסור בעל מוס אף כהן מבדך בעל מוס אסור ומשני אמאמכתא וכו':

מר סבר עיקר שירה בפה. ולכן הכל כשרים אפילו פסולים אפילו ממזרים לומר שירה אלא הוי אלא בפה ולמאן דאמר עיקר שירה בכלי אם כן צריך שיהו כהנים או לוים דהא הכלי זמר היה קדוש:

רש

אי מה משרת בעל מום לא אף כהן בבדך בעל מום לא [8]**הא** איתקש לנזיר ומאי חזית דמקשת לקולא אקיש לחומרא אסמכתא נינהו [9]מדרבנן ולקולא: אלו הן מעמדות לפי שנאמר צו את בני ישראל כו': מאי קאמר ה"ק אלו הן מעמדות ומה טעם תיקנו מעמדות לפי שנאמר [1]צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי והיאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים ושל לוים ושל ישראלים הגיע זמן משמר לעלות כהנים ולוים עולין לירושלים ת"ר עשרים וארבעה משמרות [א] (ג) בארץ ישראל ושתים עשרה בריחיו שתים עשרה מהן נפישין להו טובא אלא שתים עשרה בריחיו הגיע זמן המשמר לעלות חצי המשמר היה עולה מארץ ישראל לירושלים וחצי המשמר היה עולה [6]מיריחו כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבירושלים אמר רב יהודה אמר שמואל כהנים ולוים וישראלים מעכבין את הקרבן במתניתא תנא ר"ש בן אלעזר [6] כהנים ולוים וכלי שיר מעכבין את הקרבן במאי קמיפלגי מר סבר [6]עיקר שירה בפה ומר סבר עיקר שירה בכלי אמר רב[6] חמא בר גוריא אמר רב [2]משה תיקן להם לישראל שמונה משמרות ארבעה מאלעזר וד' מאיתמר בא שמואל והעמידן על שש עשרה בא דוד והעמידן על עשרים וארבעה שנאמר [2]בשנת הארבעים למלכות דוד נדרשו וימצא בהם גבורי החיל ביעזר גלעד מיתיבי משה תיקן להם לישראל שמונה משמרות ארבעה מאלעזר וארבעה מאיתמר [7]בא דוד ושמואל והעמידן על עשרים וארבע שנאמר [3]המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם הכי קאמר מיסודו של דוד ושמואל הרמתי העמידום על עשרים וארבע [7]תניא אידך משה תיקן להם לישראל שש עשרה משמרות שמונה מאלעזר ושמונה מאיתמר וכשרבו בני אלעזר על בני איתמר חלקום והעמידום על עשרים וארבע שנאמר [4]וימצאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מן בני איתמר ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית אבות ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה ואומר [5]בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר מאי ואומר וכי תימא כי היכי דנפישי בני אלעזר הכא נמי דנפישי בני איתמר שמונה מעיקרא ארבעה הוו ת"ש בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר תיובתא דרב [6]חמא בר גוריא אמר לך רב [6]חמא בר גוריא תנאי היא ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שמונה ת"ר[7] ארבעה משמרות עלו מן הגולה ואלו הן ידעיה [חרים] פשחור ואימר עמדו נביאים שביניהם וחלקום

כי אלעזר הכי נמי נפישי בני איתמר. ומיהו בני אלעזר נפישי עפי דהא לאיתמר לא אלעזר על מ' ולאלעזר על י"ו: **הא שמע ואחזו אחזו לאיתמר.** אלמא כדקיימי קיימי. ושמע מינה דמשה תיקן להם י"ו ח' מזה וח' מזה וקשיא לרב חמא דאמר ד' וד'. והא דכתב לעיל וכשנת הארבעים וגו' המה יסד כמה שהוסיפו עליהן עד כ"ד משמעי [אבל] משה תיקן להם י"ו משמרות: **פנאי היא.** דהא איכא תנא דלעיל דקתני משה תיקן להן ח' משמרות משניהן ואנא קאימנא כוותיה: **עלו מן הגולה.** בנית שני והשאר לא עלו שהרבה מישראל נשתיירו ולא לו לעלות[6]: **פשחור ואימר.** ומבעיא לי דפשחור [7] לא כתיב גבי כ"ד משמרות (דה"א כד): [6]דכתי דכיון לין לי כיאור לגאולה ולאלי דחסר לחה מיגת ע"ל ושיקר הקשת דלשרתו ולגבן כשתו לפנין עמידה אתי דכתיב כתם לעמוד לשרת ילחמרון מה משרת עומד וכו' כנ"ל ויכיה נשטיה ד' לא כ"ם ועי' תוס' מנחות קט. סד"ה לא ובגרא"ם פ"ב דמגילה פי' יט.

בירושלים עומדין על קרבן, לא חייבתם התורה אלא ג' רגלים בשנה. ואם יש לומר יהיו ישבכן בטילין בעריהם, הא כתיב ואספת דגנך, הנם מוזהרין לאסוף דגנם ותירושם של כל השנה כולה. התקינו הנביאים הראשונים כ"ד משמרות ועל כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים ושל לוים ושל ישראל. תנו רבנן עשרים וארבעה משמרות היו בארץ ישראל, נתן י"ב בריחו. הגיע זמן המשמר לעלות חצי המשמר עולה מארץ ישראל וחצי משמר מיריחו כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם. כלומר, חצי המשמר הנותר מספיקין צורכי העולים, ובפעם אחרת מתחלפין, מי שלא עלה יעלה עכשיו מי שעלה כבר ישב עתה בביתו ויספק צרכי העולים. ירושלמי: תני ר' שמעון בן אלעזר ישראל והכהנים והלוים וכלי שיר מעכבין את הקרבן, שנאמר כל הקהל משתחוים, אילו ישראל, והשיר משורר אלו הלוים וחצוצרות מחצצרים, אלו הכהנים, מכל מקום עד לבלות העולה, הכל מעכבין את הקרבן. אמר רב חסדא אמר רב משה תיקן לישראל שמונה משמרות ד' מאלעזר וד' מאיתמר בא שמואל והעמידן על שש עשרה בא דוד והעמידן על כ"ד שנאמר בשנת הארבעים למלכות דוד נדרשו [וכו']. ואותבינן עליה מהא דתניא, משה תיקן להם לישראל י"ו משמרות, ח' מאלעזר וח' מאיתמר, וכשרבו בני אלעזר על בני איתמר חלקום לכ"ד, שנאמר וימצאו בני אלעזר רבים לראשי (הגברים) [הגברים] מן בני איתמר ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית אבותם) ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה. היו ח' מאלעזר וח' מאיתמר, כגון שהיו ח' אלפים מזה וח' אלפים [מזה] כל משמר אלף (ריבוא), [רבו] בני אלעזר וכאשר דרשום נמצאו י"ו אלף, ובני איתמר ח' אלפים כמו שהיו, חלקו בני אלעזר ל"ו משמר אלף כל משמר, ובני איתמר נשארו ח' משמרות כמו שהיו, וזהו שכתב ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית אבות ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה. וכתיב בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר, כל האחזו שהיה לאיתמר מקודם הוא האחזו עתה, אבל לבני אלעזר הוסיפו ח' אחרים. תיובתא דרב חסדא דאמר משה תיקן להם לישראל ח' משמרות כו', הנה זה הברייתא תנא י"ו משמרות תיקן להם משה לישראל, ושנין, תנאי היא ואנא דאמרי כי האי תנא. התניא משה תיקן לישראל ח' משמרות ד' מאלעזר וד' מאיתמר. אמתי סיפא דקתני כאו שמואל ודוד והעמידום על (י"ו) [כ"ד] קשיא לרב חסדא. ושנינן הכי, מיסוד של שמואל שהוסיף על שתיקן משה בא דוד והוסיף על מה שתיקן שמואל (והעמידום על כ"ד), שנא' המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם. תנו רבנן ד' משמרות עלו מן הגולה. ידעיה חרים פשחור אימר. עמדו הנביאים שביניהם

מאי קאמר. דקא בעי מאי ניהו מעמדות ומייתי קרא את קרבני לחמי לאשי וגו'[1]: **כהי קאמר אלו הן מעמדות.** דלקמן וטעמא מאי תקון מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי וגו': ה"ג **תנו רבנן כ"ד משמרות היו בא"י וי"ב בירושלים** בתמיה **נפישי להו טובא אלא אימא וי"ב מכן בירושלים.** בריש משמע לכל הכ"ד שבעירות א"י היו י"ב בירושלים דהוו להו ל"ו וי"ב מהן משמע שמאותן הכ"ד היו י"ב בירושלים: ה"ג **הגיע זמן המשמר אלי המשמר עולה לירושלים ואלי המשמר עולה לירושלים כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבירושלים.** כלומר כילד היו י"ב בירושלים כשהגיע זמן המשמר לעלות לירושלים נשבת מתחלקים אנשי המשמר אלין הולכין לירושלים לעבודה ואלין הולכין לירושלים המשמה לירושלים ומתקנין שם מים ומזון לאחיהם וכך עושין כל הכ"ד משמרות נמצא י"ב בירושלים א[1] לשון אחר נהירא לי: **מעבכין אם הקרבן.** אם אין מעמד מכולן בירושלים כדתנן (לעיל דף כו.) על כל משמר היה מעמד בירושלים של כהנים לוים וישראלים כיון דכולהו בעלים בעינן דליהוי[2] כמוהו על גבי עבודה: **וכלי שיר מעבכין אם הקרבן.** פלוגתא בשילהי מסכת סוכה (דף כ:) ובערכין (דף יא.) מפורשת: **עיקר שירה בפה.** וכלי לנסומי קלא בעלמא וכיון דאיכא לוים לא מעכב משום כלי שיר: **עיקר שירה בכלי.** אבוב וכן בפרק החליל (סוכה שם): **ארבעה מאלעזר.** מבניו של אלעזר שעשה מהן ד' משמרות. וגמרא גמר לה: **המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם.** ומיומתא דהכ דאמר שמואל העמידם על י"ו ודוד העמידן על כ"ד דהא שמעי' מינה דתרוייהו בהדי הדדי תקינהו: **מיסודו של שמואל הרמתי.** שהעמידן על י"ו בא דוד והעמידן על כ"ד. אית ספרים שכתוב בהן מיסודו של שמואל ודוד העמידום על כ"ד כלומר שניהם הועילו בדבר ושמואל העמידם על י"ו ודוד על כ"ד: **וימלאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מבני איתמר ויחלקו בני אלעזר לבדם ראשי הגברים לבני איתמר לבית אבות ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה ואומר כי היכי דנפישי בני אלעזר הכא נמי דנפישי בני איתמר שמונה מעיקרא ארבעה הוו ת"ש בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר תיובתא דרב חמא בר גוריא אמר לך רב חמא בר גוריא תנאי היא ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שמונה ת"ר ארבעה משמרות עלו מן הגולה ואלו הן ידעיה חרים פשחור ואימר עמדו נביאים שביניהם וחלקום** לחו. דמשמע דהוי ל"ו משמרות. אלא אימא שתים עשרה. כלומר מאותן עשרים וארבעה, הוי מהן שתים עשרה מיריחו ושתים עשרה מכל שאר ישראל. כיצד הגיע זמן משמרות לעלות חצי משמר עולה מא"י וחצי משמר מיריחו. וכן כל משמר ומשמר עולה חצי מא"י וחצי מיריחו. דהיינו שתים עשרה מא"י ושתים עשרה מיריחו, ולכמה כל משמר חציו מיריחו, לפי שהן קרובין לירושלים מספקין מזון לאחיהן שאר חצי משמר הבאין מא"י ממקום רחוק ואין יכולין להביא מזון עמהן. עיקר שירה בפה. ואין צריך כלי שיר. בא דוד ושמואל והעמידום בין שניהם כ"ד. קשיא לרב חסדא דאמר שמואל הרמתי. תיקן לישראל ל"ו דהוי כ"ד. תריץ, הכי קאמר מיסודו של שמואל הרמתי. שהוא העמידן על י"ו, חזר דוד והעמידן על כ"ד. מיתיבי משה תקן י"ו משמרות. וקשיא לרב חסדא דאמר ח' משמרות. וכשרבו בני אלעזר חילקום ל"ו משמרות. היינו כ"ד משמרות. וכי תימא כי היכי דנפישי בני אלעזר [הכי נפישי בני איתמר ומעיקרא ארבע הוו. כלומר, כשם שנתרבו בני אלעזר] כן רבו בני איתמר, ולעולם בימי משה (הוא) [הוו] ארבע מאלעזר וארבע מאיתמר, דאמר רב חסדא, והתרבו בני אלעזר והעמידום על י"ו, נתרבו בני איתמר והעמידום על ח', והיינו דכתיב וימצאו בני אלעזר וגו'. ת"ש **בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחזו אחזו לאיתמר.** כלומר, כל בית אב אחד של אלעזר חילקו לשנים, אבל בני איתמר כדקיימי בימי משה קיימי עכשיו, ומדכתיב ולבני איתמר לבית אבותם שמנה, אלמא דבימי משה (הא) [הוו] שמנה מאלעזר ושמנה מאיתמר, וקשיא לרב חסדא. אמר לך **רב חסדא תנאי הוא.** דאשכחן תנא דלעיל דתניא משה תיקן ד' מאלעזר וד' מאיתמר, ואנא דאמרי כוותיה.

[1] דכתי דכיון לין לי כיאור לגאולה ולאלי דחסר לחה מיגת ע"ל ושיקר הקשת דלשרתו ולגבן כשתו לפנין עמידה אתי דכתיב כתם לעמוד לשרת ילחמרון מה משרת עומד וכו' כנ"ל ויכיה נשטיה ד' לא כ"ם ועי' תוס' מנחות קט. סד"ה לא ובגרא"ם פ"ב דמגילה פי' יט.

מוסף רש"י

עלו מן הגולה. כימי עזרא (עזרא ב). **ידעיה חרים פשחור ואימר.** שנמקבץ ראשון היתה משמרת ידעיה קודם לחרים ומשמרת חרים קודם לפשחור וזכל משמור לאימר (שם).

רבינו חננאל

אי הכי למאי איתקש לנזיר, לחבשיר כי בעל מום להיות בשר לבדבה. ואמרינן, מה ראית להקישו לקולא, הקשתו למשרת להיות מוחר בחרגן, והקשתו לנזיר להיות בעל מום בשר לבדבה, אדרבה הקשתו לחומרא, הקשתו למשרת להיות בהן בעל מום פסול בנשיאות כפים, והקישתו לנזיר להיות אסור בחרגן, ושנינן, אסמכתא בעלמא היא. פי', דרשה סמוכין מדרבנן היא, הילכך לקולא דרשינן, **ובתיב** נמי לעמד לשרת[6]. מה משרת עומד אף נשיאות כפים מעומד. פיסקא, אלו הן המעמדות. מה טעם תקינו מעמדות, לפי [שנאמר] צו את בני ישראל. ירושלמי: אמר יונה המתירין קרבנן רבל ישראל אינון, ואם תאמר יהיו כל ישראל כל השנה כולה

תורה אור השלם

1. צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: במדבר כח ב
2. לחברותי ירקה הראשן לחברותי לתלדתיו לאבות בשנת הארבעים למלכות דויד נדרשו וימצא בהם גבורי חיל ביעזר גלעד:
דברי הימים א כי לא
3. בלם הברורים לשרתים בספים מאתים ושנים עשר המה בחצריהם התיחשם המה יסד דויד ושמואל הראה באמונתם:
דברי הימים א ט כב
4. וימצאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מן בני איתמר ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית אבות שישה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה:
דברי הימים א כד ד
5. ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר מן הלוי לפני המלך והשרים וצדוק הכהן ואחימלך בן אביתר וראשי האבות לכהנים וללוים בית אב אחד אחזו לאלעזר ואחז אחזו לאיתמר:
דברי הימים א כד ו

מוסף רש"י

ינ א מיי' פט"ו מהל' תפלה הל' ג סמג עשין כ טש"ע א"ח סימן קמז סעיף ל:
יד ב מיי' פ"ג מהל' כלי המקדש הל' ג סמג עשין קפט:
טו ג ד מיי' שם והל' טן ופ"ד הלכה ג סמג עשין קעא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ר כ"ד משמרות היו בא"י מ' אלא אימא שתים עשרה מכן: (ב) שם ר"ש בן אלעזר אומר כהנים: (ג) רש"י ד"ה מעכבין מי בעינן דליהוי כולהו על גבי עבודה: (ד) ר"ה פשטו מי לא כתיב נבי. נ"ב פי' המעיין בדברי הימים דקתניא כ"ד משמרות ולא הגדל הראשון ליחוייב לידעיה הנבי מי ולא קא מטיב מפחוד ולפש"ל יש לתרץ דכיון דכעבדא מ' כי כתוב העולים מן הכהנים היו אלנע מעמדות ולא חשיב מפחוד שמעינן ממה"ל דכ"ד משמרות היה לה עוד שם אחר לי אמי נשתנה שמה לשם הפעם כדפרש"י בתוספ בפרק פנתם אלא מפפחות הכהנים:

גליון הש"ם

גמ' מדרבנן ולקולא. כעין זה שבת דף פג ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ת"ר כ"ד משמרות. נ"ב של נרים:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה ה"ג הגיע זמן יכי לשון אחר נהירא לי. נ"ל ולא נהירא לי:

רבינו גרשום

אף כהן מבדך לא יהא בעל מום. והא קיימא לן דבעל מום מבדך, אלא אם כן יהו מומין שבגלוי. הא איתקש לנזיר. מה נזיר בעל מום אף מבדך בעל מום. מאי חזית דאקשית לקולא. דאקשת ליה לנזיר דבעל מום מותר, ואקשת ליה למשרת דבחרגן מותר, אקיש לחומרא. ונימא מה נזיר אסור בחרגן אף מבדך אסור בחרגן, ומה משרת בעל מום לא אף מבדך בעל מום לא. אסמכתא דרבנן הוא. הא דמקשינן מבדך לנזיר ולמשרת, מדרבנן היא. ה"ק ואלו הן מעמדות. דקתני לקמיה התקינו נביאים הראשונים כ"ד משמרות (כל) [של] כהנים, על כל משמר היה מעמד בירושלים, כהנים ולוים שבמשמר עולין בירושלים, וישראל שבאותו משמר מתענין וכו', ומקצתן עולין לירושלים שם שעומדו על הקרבנות. אי הכי נפישי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com